

תמונת מצב בעזה מאת המתאם ההומניטרי

19 בינואר 2009, נכון לשעה 17:00

הפסקת האש, שהוכרזה על ידי ישראל באורח חד צדדי ב- 18 בינואר ומאוחר יותר גם על ידי ארגון חמאס ופלגים פלסטינים נוספים, מחזיקה לעת עתה מעמד. בערבו של ה-18 בינואר התחיל הצבא הישראלי לסגת מרצועת עזה, למרות שבחלק מהאזורים עדיין נותרו כוחות צבא בשטח. כביש החוף העזתי נפתח והתנועה בין חלקיה הצפוניים והדרמויים של הרצועה חודשה, לראשונה מאז תחילת המבצע הקרקעי ב-3 בינואר.

הפסקת האש הוכרזה בתום 23 ימי הפצצות מהאוויר, מהים ומהיבשה, במהלכן נהרגו יותר מ-1,300 פלסטינים, ורבים מאוד נפצעו קשה. נזק רחב היקף נגרם לבתי מגורים ולתשתיות הציבוריות בהרבי רצועת עזה. אספקת מוצרי מזון בסיסיים ודלק, אספקת שירותי רפואה, מים ותברואה עדיין במצב קשה.

ניתנת עדיפות להערכת הצרכים והנזקים ולחילוץ גופות שעד כה לא היו נגישות בשל פעולות האיבה. בשלב זה תתמקד התגובה הראשונית בכינונם מחדש של השירותים הבסיסיים עבור תושבי הרצועה, ובהם מים, בריאות, מזון, סיוע בקצבאות מזומנים, חינוך וסיוע נפשי. תגובה זו תכלול טיפול בבטיחות הגישה (סימון וסילוק תחמושת שלא התפוצצה - UXO), פינוי הריסות ותיקון תשתיות בעלות עדיפות, בנוסף להבטחת גישה לחינוך ראשוני ולשירותי בריאות.

הגנה על אזרחים

הפסקת האש אפשרה לשירותי החילוץ לפנות חלק מההרוגים שנקברו תחת הריסות מבנים. עד לצהרי היום ב-18 בינואר, חילצו צוותים של הצלב האדום והסהר האדום הפלסטיני כמאה גופות, ו-14 גופות נוספות חולצו ב-19 בינואר.

חקלאי פלסטיני אחד נהרג בבוקר ה-18 בינואר בכפר חוזעא' ממזרח לחאן יונס אחרי הפסקת האש עליה הכריזה ישראל. מנתוני משרד הבריאות הפלסטיני, המעודכנים לשעה 16:00 ב-19 בינואר, עולה כי מניין ההרוגים הפלסטינים עומד על 1,314, מתוכם 412 ילדים ו-110 נשים. נתון זה צפוי לגדול עם פינויין של גופות נוספות בידי עובדי החילוץ. לא דווח היום על נפגעים נוספים. מספר הפצועים עומד על 5,300, מתוכם 1,855 ילדים ו-795 נשים. עדיין לא ניתן לקבוע את מספר האזרחים הפלסטינים הגברים שנפגעו.

תשעה חיילים ישראלים נהרגו מאז ה-27 בדצמבר. לפי נתוני מד"א ארבעה ישראלים נהרגו ו-167 נפצעו מאז ה-27 בדצמבר. נתוני הנפגעים של OCHA אינם משקפים את מספר הפלסטינים והישראלים שטופלו כנפגעי חרדה והלם.

מחסה

התקבלו דיווחים המצביעים על הרס נרחב של בתי מגורים, תשתיות, כבישים, חממות, בתי קברות, מסגדים ובתי ספר באזורי אל-זייתון, אל-תופאח, שאעף, ג'באליה, תל אל-האוה, בית חאנון ובית לאהייה בצפון רצועת עזה. לפי נתוני הצלב האדום "מספר אזורים ובהם בית לאהייה נראו כמו אחרי רעידת אדמה עוצמתית", ותחקירני מרכז אל-מזאן לזכויות אדם דיווחו כי בצפון רצועת עזה ובפרברים המזרחיים של העיר עזה "בלוקים שלמים בשכונות מגורים עירוניות נמחקו".

יש לאפשר הכנסת חומרי בנייה לתוך הרצועה ללא דיחוי כדי לאפשר תיקונים ושיפוצים. מאז יוני 2007 לא התאפשרה הכנסת חומרי בנייה לרצועת עזה, והדבר הביא להשעיית מיזמים של האו"ם, ובמיוחד של פעולות סוכנות אונר"א ו-UNDP, שאולצו להשעות מיזמים בהיקף של יותר מ-100 מיליון דולר בשל מחסור בחומרי בנייה.

העקורים החלו לשוב לבתיהם, ונכון לערבו של ה-18 בינואר עזבו 4,662 עקורים את מקלטי החירום. ואולם, 46,234 פלסטינים נותרו המקלטי החירום של אונר"א הרחבי רצועת עזה ורבים אחרים נמצאים אצל קרוביהם (אין אומדן מדוייק של מספר העקורין השוהים בבתי קרובים).

ארגון CARE International סיפק 7,500 שמיכות ב-18 בינואר, ו-6,750 שמיכות נוספות ב-19 בינואר, כדי להשלים את המחסור במקלטי אונר"א. סוכנות אונר"א מדווחת על מחסור במקלטים, בעיקר בבשר משומר, 22 אלף מזרונים, 23 אלף שמיכות וערכות הגיינה משפחתיות.

200,000 תלמידים הלומדים בבתי הספר של אונר"א היו אמורים להתחיל את הסמסטר השני של שנת הלימודים ב-17 בינואר. בעקבות הפסקת האש ניתנת עדיפות לחזרה ללימודים ולפניונים של 44 בתי הספר המשמשים כמקלטי חירום.

בריאות

שירותי הרפואה הראשוניות מתחדשים בעקבות הפסקת האש, למעט במרפאות שנהרסו. מערך הטיפול הטרומ לידתי חזר לתפקד ב-18 בינואר, ונרשמו 70 אחוזי נוכחות. ב-19 בינואר התחיל משרד הבריאות הפלסטיני לחלק חיסונים ל-34 מרפאות ראשוניות בקהילה כדי שיוכלו לספק שירותי חיסון. בתי החולים והיחידות לטיפול נמרץ סובלות מעומס יתר בשל המספר הגדול של פצועי קרב המטופלים בהן. ארגון הבריאות העולמי מדווח כי 21 מתקנים רפואיים נפגעו מאז ה-27 בדצמבר. בתי החולים אל-קודס ואל-פתא' שניזוקו בהפגזות ב-15 בינואר, נותרו סגורים ב-18 בינואר. השיפוצים והתיקונים בבתי החולים נמשכים.

ארגון הבריאות העולמי מזהיר מפני סכנת התפשטות מגיפות בשל גופות שטרם פונו ושרבות מהן נמצאות במצב רקבון מתקדם ובשל הביוב הפתוח הזורם בבית לאהייה ובבית חאנון.

ארגון Handicap International מעריך כי עד 50 אחוזים מהפצועים במבצע הצבאי הישראלי הנוכחי ספגו פציעות קשות כמו שברים, קטיעות, כוויות ופציעות ראש שידרשו שיקום כדי למנוע נכות קבועה. נפגעים אחרים נמצאים בסיכון גבוה לסבול מנכות לצמיתות בשל סיבוכים משניים כמו זיהומים, נמקים וקטיעות משניות. הארגון מזהיר כי "שיקום מוקדם, לצד מידע מניעתית ממוקד, מתקני ניווד וטיפול רפואי בסיסי כמו החלפת תחבושות הינו חיוניים למניעת רוב הסיבוכים. שיקום אחרי פגיעה הינו חיוני כדי למנוע את הפיכתם של פצועי המלחמה לנכים".

מאז ה-27 בדצמבר נכנסו לרצועת עזה כ-120 רופאים זרים שמטרתם לסייע, כך לפי ההערכות. מנהל שירותי בתי החולים בעזה מסר שלא נחוצים צוותים רפואיים נוספים בזמן זה.

מים, תברואה וחשמל

מאז ה-18 בינואר שוקדים צוותים טכניים מטעם רשות המים העזתית CMWU וחברת החשמל העזתית GEDCO על הערכת התיקונים הנחוצים ברשתות החשמל, המים והביוב. מהערכה ראשונית, המתייחסת לצפון עזה, עולה כי לפחות 22 שנאים ניזוקו באזור, וכן ניזוקו כבלי נחושת באורך 6 ק"מ שיוצאים מישראל. תחנת החשמל העזתית עדיין מתפקדת חלקית בלבד בשל נזקים מקומיים שנגרמו לקווי החשמל ובשל מחסור בדלק תעשייתי.

דלק

ב-17 בינואר חילק אונר"א 58,500 ליטר דלק לרשויות עירוניות כדי לאפשר איסוף אשפה מוצקה, כן חולקו 3,200 ליטר דלק למרכזי הבריאות של אונר"א ברחבי עזה. ב-18 בינואר שינע אונר"א גנרטור מנחל עוז כדי לאפשר למשאבות לחזור לתפקוד, ושינע 90 אלף ליטר דלק תעשייתי לתחנת החשמל. הפעם האחרונה שבה התאפשרה הכנסת גז בישול לרצועת עזה היתה ב-8 בינואר, והפעם האחרונה שבה התאפשרה הכנסת סולר לרצועה היתה ב-7 בינואר.

מזון

בעוד אפשרות הגישה לחנויות השתפרה ברוב האזורים בשל הפסקת הפעילות הלוחמתית והנסיגה החלקית של כוחות צה"ל, אוכלוסיית עזה מוסיפה להתמודד עם קשיים בגישה למזון בשל המחסור בשווקים במוצרי מזון, התייקרות ההיצע ומחסור במזומנים. ב-18 בינואר חילקה אונר"א חבילות מזון ל-2,272 משפחות. מאז ה-27 בדצמבר הצליח ארגון WFP להגיע ל-143,880 ממוטביו הרגילים, המהווים 54.2 אחוזים, וחילק 1,680 טון מעוקב של מזון, 52 אחוזים חולקו בחאן יונס, 43 אחוזים חולקו בעזה ו-5 אחוזים חולקו במרכז הרצועה.

גישה בתוך רצועת עזה

18 בינואר נסוגו הכוחות הישראליים באזור נצרים, והנסיגה פינתה את כביש החוף ואיפשרה לתנועה לזרום כרגיל בין צפון ודרום הרצועה.

המעברים

המעברים כרם שלום, רפיח וקרני היו פתוחים ב-19 בינואר. ב-18 בינואר עברו דרך כרם שלום 97.5 מטענים, מתוכם 69.5 שנועדו לסוכנויות הסיוע. כמו כן, עברו לתוך הרצועה 70 אלף ליטר דלק תעשייתי דרך מעבר כרם שלום. בצינור הדלק במסוף נחל עוז הוזרמו 90 אלף ליטר דלק לתוך נקודת התדלוק בצד העזתי. תכולה של 38 משאיות מטען הועברה דרך שרול המסוע במסוף קרני. דרך מעבר רפיח נכנסו 11 מטעני אספקה רפואית, 23 רופאים ו-11 אמבולנסים לתוך עזה, ו-28 מקרים רפואיים פונו מחוץ לרצועה.

את תוכנית התגובה הראשונית ורשימה של הצרכים המידיים הזקוקים למימון ניתן לקרוא באופן מקוון באתר:
http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_gaza_crisis_cap_funding_2009_english.pdf

צרכים בעדיפות עליונה

פתיחת המעברים: יש להגדיל את מספר המטענים שנכנסים לתוך עזה, ובכלל זה את מספר המטענים המיועדים למגזר הפרטי. יש לפתוח בדחיפות מעברים נוספים, ובכלל זה את מעבר קרני כדי לאפשר העברת כמות חיטה גדולה ואת מעבר סופה כדי לאפשר מעבר חומרי בנייה. יש לאפשר את כניסתם של חומרי בנייה וציוד בנייה בסיסיים לתוך רצועת עזה, כדי לאפשר את תיקון התשתיות הציבוריות והבתים הפרטיים.

מזומנים ונזילות: עד כה לא נכנס לרצועת עזה כסף מזומן, המזומנים נחוצים בדחיפות להחייאת המגזר הפרטי ולמניעת הגדלת התלות בסיוע. יש לכונן מנגנון שיאפשר העברת כספים חודשית, קבועה, ויציבה של המזומנים הנחוצים. ללא מערכת בנקאית מתפקדת ברצועת עזה, מאמצי השיקום יפגעו קשות.

אספקת דלק: על מסוף נחל עוז להישאר פתוח, שכן מדובר במסוף היחיד המסוגל להזרים את כמות הדלק הדרושה לתפעול התחנה ולתפקודה השוטף והרציף ולחידוש מלאי הדלקים השונים הנחוצים ברצועה.

הבטחת הביטחון המבצעי של סוכנויות הסיוע הפועלות ברצועת עזה: למרות שהעימות המזויין שכח, בשטח נותרו נפלים רבים שלא התפוצצו והדבר מגביל את גישת עובדי הסיוע ההומניטרי לאזורים מסויימים. הביטחון הינו מרכיב מרכזי להבטחת אספקתו היעילה של סיוע הומניטרי לאוכלוסיה.